

APORTUL NATURALISTULUI VLADIMIR IACOVLEV LA DEZVOLTAREA PARADIGMEI ECOSISTEMICE AMBIENTALE

Grigore GRIGORESCU, scriitor

Uniunea Scriitorilor din Moldova grigorescugs@yahoo.com

Elena GRIGORIEV

The Open University, Marea Britanie

***Abstract.** Geographer and naturalist Vladimir Iacovlev has published over 100 scientific works, co-authored many methodical directives and national programs for the development of competitive social democracy. He was a genuine populariser of natural sciences, novations and the national spiritual legacy, and in the last decade investigated and elaborated the ambiental ecosystemic paradigm.*

Una din personalitățile remarcabile ale geografiei, care ne-au părăsit în ultimii ani, este și Vladimir Iacovlev, distins geograf și ecopedolog al epocii, militant și reprezentant de vază al renașterii și emancipării naționale.

Geograful Vladimir Iacovlev s-a născut la 17 august 1939 în comuna Mălăiești (Grigoriopol). După absolvirea Facultății de Geografie și Biologie din cadrul Institutului Pedagogic de Stat din Tiraspol în 1962, începe activitatea științifică și pedagogică la Facultatea de Geografie în 1964, de unde se transferă la Institutul de Pedologie și Agrochimie "Nicolae Dimo", unde activează în cercetare între ani 1967-1970 ca cercetător științific până în 1989. Aici acumulează o experiență amplă științifică în domeniile organizării sistemice a productivității solurilor și relațiilor cu geosistemele, regenerării fertilității și fitoameliorării, eroziunii solurilor, ameliorării chimice și hidrochimice, a demonstrat faptul că geneza solurilor hidromorfe extraaluviale din epoca agriculturii „intensive” este consecința perturbărilor echilibrului hidrologice și geomorfologice, urmare a valorificării în masă a terenurilor de stepă, mecanizarea intensivă, arăturile adânci etc. Este un caz unic în istoria noastră faptul că n-a acceptat în 1969 să susțină teza politizată de candidat în științe ca tribut ideologic.

În lucrările din 2007, cercetătorul investiga și prezicea „o etapă nouă în dezvoltarea științelor naturii” – paradigma sistemică ambientală, transformând-o în filosofie și destin scientologic, substituind neomarxismul falimentar și gregar cu o nouă filosofie ambientalistă. În acest scop a studiat și valorificat lucrările savanților remarcabili N.Georgescu-Roegen, Paul Bran, Andrei Canarache, Constantin Chiriță, Dumitru Teaci, Viorica Răducanu etc.

Pentru a avea posibilități să efectueze cercetări ecosistemice, în 1991 se transferă în cadrul Institutului Național de Ecologie și Geografie ca cercetător științific principal, șef al Secției Ecodezvoltare, unde a coordonat Programul Național Strategic de Acțiuni în domeniul Protecției Mediului Înconjurător (1995) și a activat până la sfârșitul vieții (31 decembrie 2015). Aici a elaborat metode de modelare sistemică a proceselor naturale, cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), a organizat în 1995 prima Conferință internațională în domeniul dezvoltării durabile. În publicațiile sale a reflectat procesele geodinamice active, a elaborat remedii pentru reconstrucția și dezvoltarea viabilă a agriculturii, optimizarea și integrarea activităților antropice conform principiilor dezvoltării durabile-viabile.

Una din primele lucrări importante ale savantului a fost „Programul Național Strategic de Acțiuni în domeniul Protecției Mediului Înconjurător (Sistemul paradigmatic de creație), (1995, apoi monografia elaborată cu cercetătorii V. Bohateretș și I. Roșca „Renta naturală. Temelia dezvoltării viabile” (2009). Ultimul deceniu a investit în domeniile dezvoltării viabile, publicând monografiile remarcabile "Integritatea naturii (sinteză teoretică și aplicativă la cerințele dezvoltării viabile)" (2012, reeditată în 2016), „Ordinea universală în sistemele naturale” (2015, reeditată în 2016, 356 p., în colaborare cu A. Gherasi), care sunt rezultatul cercetărilor efectuate pe parcursul a circa 45-50 de ani, sinteză sistemică în temeiul teoriei și metodologiei cunoașterii lumii reale în dezvoltare succesivă în categoriile fundamentale ale filosofiei, sincronizate cu mecanismele economico-politice, autorul „propune un model de cercetare integrat sub abreviatul S-O-F-T, care include cercetarea obligatorie indispensabilă a structurii-organizării-funcționării-transformării

obiectelor și fenomenelor naturale”, care poate înlătura fragmentarismul, erorile metodologice, consolidează noțiunea de sistem, „atribuindu-i sens integrativ, general și chiar universal”, aplicarea metodologiei sistemice în „planificarea, efectuarea, controlul și evaluarea cercetărilor științifice” etc. Studiile savantului sunt destinate generațiilor noi de ambienaliști, care urmează să fie formați conform paradigmei ecosistemice. Dl V. Iacovlev a argumentat faptul că economia națională suportă pierderi peste 15% din PIB drept consecință a degradării capacităților de producție a resurselor naturale și ca urmare a gestionării ineficiente a lor din cauza subestimării legilor naturale - 20-25%. După cum afirma dr. Gh. Mustață din Iași, savantul demonstrează în studiile sale că „lumea este inteligent structurată, inteligența fiind integrată în structurile materiale”, argumentează necesitatea unei dezvoltări viabile, nu durabile, ne prezintă metodologia investigațiilor sistemice a structurilor naturale și interacțiunile endogen-exogenice”.

A fost recunoscută prestața și prestigiul de orator, polemist și apreciat harul pedagogic și educational-instructiv în sensul modern, deoarece se „simtea foarte bine în mediul studentesc, miezul satisfacției pedagogice este atunci când deschizi, eliberezi, faci asanarea gândirii perimate, îndoctrinate. E ceva extraordinar”. A investigat metodic psihospiritualitatea criptocomunistă și a formulat concluzii fundamentale: „Să ne adresăm o întrebare retorică: cine sunt intelectualii noștri? Aceștia sunt cavalerii intelectului comunist, ctitorii unei societăți apreciate ca o eroare istorică”.

După interviul temerar, polemic, inedit, cu o mare forță de convingere și curaj total, acordat cotidianului „Timpul” la 15 septembrie 2015, consacrat preponderent mediului academic, urma să fie moral decapitat, „sacrificat” și eliminat din cercetare, dar l-a protejat și salvat dr. hab., directorul Institutului de Ecologie și Geografie Petru Cuza, discipol iacovlevaian. Astfel a reputat marea sa revanșă pentru infinită umilință, marginalizări și profanări ecologismului etnosofic.

Dl VI. Iacovlev a publicat peste 100 de lucrări științifice, este coautorul multor instrucțiuni metodice și programe de stat, a programelor pentru dezvoltarea democrației sociale competitive, a fost un popularizator activ al științelor naturii, a novațiilor și al patrimoniului spiritual național. Valoarea inovațională, filosofia gândirii iacovliene o aflăm din axioma sa metodologică definitorie: „Legea integrității și supremația legilor naturii asupra celor social-economice este piatra de temelie în dezvoltarea viabilă a societății umane”. Cum și când se va produce această mare izbândă reabilitatoare și salvatoare față de natură?

Activitatea profesională, socială și civică semiseculară a reprezentat modelul personalității cu demnitate morală și excelență profesională, patriot al neamului, n-au plătit tribut ideologic, fapt pentru care merită respect și recunoștința profundă. Era un intelectual solitar, enciclopedist de formație și vocație, pentru care nu existau teme necercetate. Mereu studia și aprofunda domeniile ambientaliste, scientologice, culturologice, politologice etc. Drama savantului o găsim în cărțile sale care, cu siguranță, vor avea alt destin, restituindu-i titlurile academice și distincțiile statale refuzate ostentativ. Însă idealul suprem al dlui VI. Iacovlev era să devină un Om de valoare, nu de succes (A. Einstein), credința profundă fiindu-i onoarea și meritocrația. N-a cerșit onoruri și favoruri pentru sine, slujind poporul său ca intelectual veritabil, „toată viața a fost un combatant și a luptat pentru mediu” (acad. Gh. Duca, 2015). Studiile originale ale savantului rămân un tezaur științific național și fac parte din patrimoniul spiritual, care urmează să-l păstrăm și valorificăm.

Studii popularizatoare și valorizatoare, materiale referențiale apreciative despre lucrările dlui VI. Iacovlev au publicat în presă prof. univ. dr. Gheorghe Mustață din Iași - Un tratat de care aveam nevoie (Făclia din 20 ianuarie 2017), scriitorul Grigore Grigorescu - Plecarea unui distins intelectual național (Moldova Suverană, 16 martie 2016), dr. Serafim Florea - Cetățean și cercetător științific de forță (Literatura și arta, 22 decembrie 2017), dr. Gheorghe Jigău - Un intelectual și savant național transnistrean: Vladimir Iacovlev (Facebooc, 19 august 2018). Televiziunea Națională a consacrat cercetărilor științifice și memoriei savantului emisiunea tematică din ciclul Știință și Inovare din 14 martie 2015, unde au evaluat și elogiat activitatea cercetătorului acad. Ion Dediu, profesorii Valeriu Cerbari, Ion Castraveț, dr. Gheorghe Jigău, dr. Mihai Hachi, dr. Iurie Moșoi, dr. Tamara Leah. Menționăm aici și cele două interviuri definitorii pentru biobibliografia savantului, care-l reprezentau lapidar, profund și elitar: Intelectualitatea ca ultima cetate (Literatura și arta, 24 mai 2001) și Globalizarea este o deviere de la realitate (Timpul, 13 septembrie 2015).

BIBLIOGRAFIE

1. IACOVLEV, Vladimir. Republica Moldova: Programul Național strategic de acțiuni în domeniul protecției mediului înconjurător / Departamentul pentru Protecția Mediului Înconjurător ; Institut. Național de Ecologie; Banca Mondială; Sub coord. științ.: Dediu Ion; V. M. Iacovlev. – Chișinău. - 1995. -148
2. IACOVLEV, Vladimir. Renta naturală: temelia dezvoltării viabile / Vladimir Iacovlev, Valentin-Mihai Bohateret, Igor Roșca. – Iași. Terra Nostra. - 2009. - 274 p.
3. IACOVLEV, Vladimir. Integritatea naturii: (Sinteză teoretică și aplicativă la cerințele dezvoltării viabile) – Chișinău. 2012. – 314 p. (reeditată în 2016).
4. IACOVLEV, Vladimir. Ordinea universală în sistemele naturale. Chișinău. 2012. 356 p.
5. IACOVLEV, Vladimir. Republica Moldova pe calea dezvoltării durabile: realizări și problem (studiu analitic al conceptului de dezvoltare durabilă) / Valentin Așevschi, Vladimir Iacovlev, Olga Sașco, Natalia Zelicova, Aurelia Crivoi / Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Științe chimico-biologice. – 2002. – P.275-278.
6. IACOVLEV, V.M. Epistimologia erorilor în știința solului / V.M. Iacovlev // Solul – una din problemele principale ale secolului XXI. – Chișinău, 2003. – P.127-131.
7. IACOVLEV, Vladimir. Diversitatea geografică în structura geocosistemelor naturale și informative de sinteză pentru aplicații manageriale / Vladimir Iacovlev, I. Roșca // Analele Științifice ale Universității "Al. I. Cuza" (Iași). Geografie . – 2007. – Volumul 53. – P.30-39.
8. IACOVLEV, Vladimir. Identificarea și sistematizarea geocosistemelor pentru optimizarea managementul teritoriului / Vladimir Iacovlev, I. Roșca // Analele Științifice Ale Universității "Al. I. Cuza" (Iași). Geografie . – 2007. – Volumul 53. – P.51-58.
9. IACOVLEV, Vladimir. Resursele naturale ale Republicii Moldova: problemele gestionării și valorificării durabile / Vladimir Iacovlev, Serafim Florea // Studia Universitatis. Seria Științe Exacte și Economice. – 2009. – Nr.2. – P.55-60.
10. IACOVLEV, V.M. Ajustări metodice pentru cercetările de sinteză sistemică a naturii / V.M. Iacovlev, I. Roșca // Noosfera. – 2010. – № 3. – P. 36-44.
11. IACOVLEV, Vladimir. Dezvoltarea viabilă a regiunilor transfrontaliere / Vladimir Iacovlev, I. Roșca // Geographica Timisensis. – 2010. – Nr.1. – P. 303-307.
12. IACOVLEV, Vladimir. Evaluări, reforme și speranțe pentru decență și prosperitate în economia Republicii Moldova. / Vladimir Iacovlev // Economist. – 2014. – 19 martie. – P.8-9.
13. IACOVLEV, Vladimir. Intelectualitatea ca ultima cetate : [dialog cu cercetătorul V. Iacovlev] / V. Iacovlev; interlocutor: Grigore Grigorecu // Literatura și arta. – 2001. – 24 mai. – P.7.
14. IACOVLEV, Vladimir. Globalizarea este o deviere de la realitate. Interviu cu cercetătorul științific Vladimir Iacovlev. Timpul. – 2015. – 13 septembrie.
15. GRIGORESCU, Grigore. Plecarea unui distins intelectual national. Moldova Suverană. – 2016. – 16 martie. – P. 2.
16. ЯКОВЛЕВ, В.М. Оценка биологического разнообразия растительного покрова на примере индустриальной платформы сектора Буюкань. Кишинев / В.М. Яковлев, К. Булимага, Л.Кодряну, И. Коломиец, В.Могылдя // Управление Бассейном трансграничной реки Днестр и водная рамочная директива Европейского Союза, Кишинев, 2-3 октября, 2008. – С.110-116.